

آذربایجان دموکرات فرقه سینین صدری و آذربایجان خلقینین سنویملی رهبری آقای پیشه ورینین دونن گنجه رادیو مقابلنده سؤیله دیگی تاریخی نطق

عزیز هموطنلر، محترم آزادیخواه‌لار!

تهراندا آپاریلان دانیشیق‌لارین نتیجه سینین، اورادان مراجعت نئدیگدن سونرا، مفصل صورتده سیزین نظرینیزه ینتیرمیشدیم. او گوندن ایندی ۳۵ گون کنجیر. بو مدتده تهران محیطینده ظاهری ده اولسا، نظری جلب نتمیه بیلمه ین چوخلو تبدلات وجوده گلیمیش و آقای قوام السلطنه نامینه انتشار ونرین متعدد بیانیه لر واسطه سیله ارتجاعی عنصرلره قارشی شدید مبارزه اعلان ندمیشدیر. نتیجه ده کابینه نین ایچریسینده یئر توتوب اونون اضمحلال و محوینه چالیشان ارتجاعی عنصرلر مرعوب اولماقلا دولت رئیسینین، بیزیم ایله یاخینلاشماق ایچون، ال-قولو آچیلماغا باشلامیشدیر. بنله لیکله فاسد و ضررلی عنصرلرین میدان فعالیتی نی، موقتی ده اولسا، محدود نده ن دولت رئیسین، آذربایجان خلقینین باشلادیغی بویوک اصلاحات نقشه لریندن ان اساسی اولان توپراق مسئله سینین کندلی و زحمتکشلر نفعینه ایره لی چکمکله، بیزیم محیطیمیزده درین تأثیر ایجاد نئدیگی ایچون، یئنی دانیشیق‌لارین داها صمیمانه بیر صورتده باشلانیب داها تنز بیر زماندا مثبت نتیجه ایله قورتارماسینا امکان ونرمیشدیر.

یوخاریدا اشاره نئدیگیم دانیشیق‌لاردا اظهار نئدیگیم جمله لری مخصوصاً تکرار نئدیره م. دعوا هامیسی ملانصرالدینین یورغانی، یعنی کندلینین آلدیغی توپراق اوستونده دیر. خالصه یئرلرینین، دهقان و اکیچی آراسیندا، بؤلونمه سینین قانون اساسی منع نتمه میشدیر. آذربایجان کندلیسی نوز اراده سیله بو یئرلری بؤلوموشدور.

دولت ایسه، بوتون ایران، آذربایجان ایله همرنگ اولماق ایچون، بو ایشی بوتون ایالت و ولایتلرده عملی نتمه لیدیر.

بو جمله لر آیدین بیر صورتده گؤستریر که، او وقت بیزیم فکریمیزی اشغال ندیب سوء ظنیمیزه سبب اولان ان مهم مسئله همان کندلی و توپراق مسئله سی ایمیش. بو گون اعتراف نتمک لازمیر که، بو بویوک و بو اساسلی مسئله نین حلی ایچون آقای قوام السلطنه چوخ جدی بیر قدم گؤتورمگه موفق اولموش و بو واسطه ایله آرادا اولان فاصله آزالماغا باشلامیش اورتادا جدی بیر حسن تفاهم زمینه سی تهیه ندیلمیشدیر. اگر دولت طرفیندن ندیلن آیری گذشتلر اولماسایدی بنله، بیز بو بویوک ایشین خاطره سینه، اوره گیمیزی سیخیب فکریمیزی ناراحت نده ن سوء ظنی محیطیمیزدن اوزاقلاشدیرمالی ایدیک. خوشبختانه بیرینجی قدمی جرئت ایله گؤتورمگه موفق اولان مجرب دولت رئیس، ایکینجی بویوک قدم ایله اونو داهادا محکمندیلمگه موفق اولدو. او ایسه بیزیم دیلیمیزه اولان احترام و اونون تکاملی ایچون میدانا سوردوگوموز تقاضاتین صمیمیتله قبولوایدی.

آقای قوام السلطنه عمرونده هنج بیر ایش گؤرمه میش اولسادا بنله، بو بیر ایش اونا نسبت آذربایجان خلقینین قلبینده درین بیر احترام حسی تولید نده چک. ملی مدرسه لریمیز دوردوقجا اونون آدی دا فرقه میزین و خلقیمیزین قهرمان باشچیلاری کیمی گلجک نسللریمیزین دیلینده تکرار ندیله چکدیر.

دوغرودور خلقیمیز، فدانیلریمیز، قهرمان فرقه میز بو حقی نوزونون محکم اراده سی و تزلزل ناپذیر ایمانی و خطا نتمه ین سلاحی واسطه سیله تحصیل نتمیشدیر. بونونلا بنله آقای قوام السلطنه نین بو خصوصدا کمک و مساعدتی فوق العاده دگرلی اولموشدور.

اگر تهران مجلسینی زهرله ین فاسد متعصبیلرین گؤگلره اوجالتدیقلاری هیاهونو نظره آلاساق، او وقت آقای قوام السلطنه نین دقیق و مدبر بیر دولت باشچیسی اولدوغو، داهایا برجسته بیر صورتده، میدانا چیخار.

هامینیز چوخ گوزه ل بیلیرسیز که، آذربایجانلیلار ایچون دیل مسئله حیات و ممت مسئله سیدیر. لاکن ایراتلیغی فارسلیغا قاریشدیران جاهلر بونو دوشونمک ایسته مه ییب آذربایجانلیلارین قلبینی، دیلرینین زهرلی خنجر ایله، مجروح نتمگه چالیشمیش و چالیشیرلار. بیز هنوز اونوتمامیشیق که، دوققوز آی بوندان اول، اعلامیه میزده دیل آزادلیغی باره سینده میدانا سوردوگوموز شعار مناسیتیه، بو احمق متعصبلر نه اندازه ده هیاهو سالمیش و نه آدلار ایله بیزی تهمتندیریب میدانان چیخارماغا جان آتماقدا ایدیلر.

بوگون باشیمیزی اوجا توتوب افتخار ایله دنیه بیله ریک که، خلقیمیزین محکم ایمان و سارسیلماز اراده سی سایه سینده او طلسمی سیندیریب دیلیمیزین نه تک ابتدائی مدرسه لرده، بلکه اورتا و عالی علمی اوجاقلاردا بنله رسمی اولراق تدریسینه یول آچمیش؛ اداره لری میزده، دولت دیلی اولان فارسی دیلی ایله، آنا دیلیمیزین یاناشی ایشله دیلمه سینه رسمیت و نر مگه موفق اولموشوق. البته بو بویوک ایشین افتخاری اساساً فرقه میزه و خلقیمیزه عاید دیر. لاکن اونوتماق اولماز که، آقای قوام السلطنه نین حسن نیتی، موقع شناسلیغی و قورو تعصبدن اوزاق اولوب حقیقتی اولدوغو کیمی گورمگه اولان قدرتی بو مسئله نین حلینده فوق العاده مؤثر اولموشدور.

اچونجو بویوک موفقیتیمیز آذربایجاندا دولت مأمورلارینین نوز طرفیمیزدن انتخاب ندیلمه سیدیر. بو یولدا خلقیمیز اوزون مدت مبارزه نتمیشدیر.

شهرلریمیزین خرابه زار حالدا قالماسی، نل و خلقیمیزین فرهنگ و بهداشت و ساده یاشایش و ساپلیندن محرومیتی قطعاً بو سببندیر که، تهراندان گلن مأمورلارین بیزه اورگی یانماییب فقط جیبرینی دولدوروب گئری قایتماق مقصدلری اولموشدور. بوندان سونرا بو نامطلوب رسم قطعی صورتده اورتادان گنده جک. خلقیمیز نوزونون انتخاب نتدیگی انجمنلر واسطه سیله نوز سرنوشتینی تعیین نتمک و نوز اداره ایشچیلرینین فعالیتینی نظارت آلتینا آماق؛ نوز گوجیله فرهنگ، بهداشت اقتصاد و

مالیه ایشلرینی دوزگون اساس اوزرینده قویماغا امکان تاپاجاقدیر. بو موفقیتین معناسی اولدوقجا درین و اولدوقجا بویوک دور.

حقیقت حالدا آلدیغیمیز بو حق هنوز نله ده کامل حساب ندیله بیلیمیر و آپاردیغیمیز شدید مبارزه نین ارزشی ده بوندان بویوک دور. بونونلا بئله محیط، زمان و مکانی نظره آلاساق، گۆره ریک که، چوخ بویوک ایش گۆرموشوک و آقای قوام السلطنه حکومتی ایسه، بو حداقل حقی بیزه قائل اولماقلا، گۆزله نیلن بویوک وطنداش محاربه سینین قاباغینی آلمیش و بو واسطه ایله آذربایجانا و عموم ایرانا دگرلی بیر خدمت گۆستریمیشدیر.

من جزئیاتا وارد اولماق ایسته میره م. لابد سیز دولتین انتشار و نردیگی ۷ ماده دن عبارت اولان ابلاغیه سینی و بیزیم اونون تکمیلینده امضاء نئدیگیمیز موافقتنامه نی هامینیز اوخوموسوز. دوققوز آی آپاردیغیمیز مبارزه البته آغیر، شدید و طاقت فرسا اولموشدور. بو یولدا و نردیگیمیز قورباتلاردا آز اولمامیشدیر.

خواهش ندریم بو یولدا شهید اولان قهرمان فدائیلرین احترامینا آغا قالخیب بیر دقیقه سکوت نده سیز.

اعتراف نتمه لیبیک که، دوققوز آیلیق مبارزه میز فوق العاده آغیر و چتین اولموشدور. و نردیگیمیز قورباتلار ایسه بیزی شدید بیر صورتده متأثر ندریم. لاکن الده نئدیگیمیز موفقیتلر داها قیمتلیدیر. نله قیمتلیدیر که، اونلارین معناسینی دوشوندوکده چکدیگیمیز زحمتلرین آجیسی یادیمیزدان چیخیر. آزادلیق شهداسینین روحوموزدا قویدوقلاری تأثر یونگولله شیر و تاریخی خاطره لر حالی آلیر.

بیرده منیم ظننیمجه بودجه آزادلیغی دفته شایاندیر. بیز چوخ گۆزه ل بیلیریک که، پول اولمازسا هنج بیر ایشی قباقدان آپارماق اولماز. بو وقته دک آذربایجانین کلیری مرکزه گندیب اورادا، اگر مختلس و اوغرولاردان آرتیق قالسا ایدی. غیر ضروری ایشلره مصرف اولونوردو. بوندان سونرا کلیریمیزین یوزده ۷۵ ی نوز داخلی ایشلریمیزه مصرف ندیله جکدیر. کلیریمیز البته چوخ بویوک دگیلدیر. لاکن صنایع

و فلاحتی ترقی و نرملکه بیز اونو چوخ سریع بیر صورتده آرتیرماغا موفق اولاجاییق.

بو واسطه ایله دیر که، بیز امید ندیریک باشلادیغیمیز بو بویوک اصلاحاتی انجام ونریب خلقیمیزی فلاکت و بدبختلیکدن قورتاریب سعادت مند و معاصر بیر خلق حالینا سالماغا موفق اولاق. تکرار ندیریم. چکدیغیمیز زحمتلر نه قدر آغیر و طاقت فرسا اولسا بنله، آدیغیمیز نتیجه اوندان داها بویوک دور. مخصوصاً او جهتدن بویوک دور که، بیز بو نتیجه نی دعواسیز و قان تۆکولمه دن الده نده بیلیمیشیک.

ایندی مخالف لریمیزین، مرتجعترین آراسیندا جور-بجور دانیشقلار و دندی-قودولار واردیر. بعضیلری دنییرلر که، آقای قوام السلطنه دموکراتلاری آداتمیش. بعضی سی ده چالیشیرلار اثبات نئسینلر که، آقای قوام السلطنه اله آدیغی حکومتی ساخلاماق ایچون دموکراتلارین اتگینه دوشموش، آذربایجانا پناه کتیرمیشدیر.

بیز بو کیمی سۆزلره ابداهمیت ونر مه لیبیک. نه آقای قوام السلطنه بیزیم باشیمیزا بۆرک قویموش، نه ده اونو آداتماق فکرینده اولموشوق. بونلار هامیسی بوش سۆزلردیر. حتی بیزیم امضالادیغیمیز متقابل موافقتنامه نی تسلیم ده تعبیر نده نلر اولموشدور. بلکه بعضیلرده قومپوز گؤسترک ایچون آذربایجانی فتح نئدیکلرینی ادعا نده بیلر. بیز نوز نوبه میزده بو سۆزلره گولوب اونلاری سؤیله ینلری مسخره ندیریک.

بورادا هنج کس هنج کسه تسلیم اولمامیش و کیمسه ده آذربایجانی تسخیر نئمه میشدیر. بیز ده آقای قوام السلطنه ایله برابر تشخیص ونرمیشیک که، خلقین قلبیندن قالخان بویوک دموکراتیک نهضتیمیز او وقت نتیجه ونره بیلر که، بوتون ایرانا سرایت نده رک قانونی شکل آلسین. امضالادیغیمیز موافقتنامه نین بوندان باشقا بیر تعبیر و تفسیری اولما بیلمز.

خارجی سیاستده ایسه، بیزیم مرکزی دولت ایله سازشیمیز آزادلیق دشمنلرینی خلع سلاح نندی آرتیق استعمار سیاستینن کیچیک و بویوک عامللری آذربایجان نهضتینی بهانه ندیب ایران استقلالینا کج باخا بیلیمه جکلر.

آخرده بیر نچه کلمه خمسسه و زنجان مسنله سی حقیقده دانیشماغا مجبورام. هامینیز بیلیرسیز که، بو ولایتین اهالیسی دیل آداب و رسوم جهندن تامایله آذربایجانلیدیرلار. حتی آخر وقتلره قدر اورانین حاکمی تبریزدن تعیین اولوناردی. بوندان علاوه ملی نهضتیمیز باشلانان زمان زنجان، بیزیم مداخله میز اولمادان، قیام ندیب ژاندارم جلدلارین و خمسسه جماعتینی ایلرلر بویو ظلم و اسارت آلتیندا ساخالیب اونلارین قانلارینی سوران ذوالفقاری و اونون قویروقلا رینی اورادان قووبووب چیخارماقلا نهضتیمیزین پیشرفتینه سبب اولموش، آذربایجانین آیری نقطه لریندن داها بویوک فداکارلیقلا، ارتجاع قوه لرینین نولکه میزه زخنه تاپماسینین قاباغینی آلماعا چالیشمیشدیر.

بیزه معلوم دگیل نه سببه دولت نماینده لری خمسسه نین آذربایجاندا آیریلما سیندا اصرار ندرلر. هنوز بیلیمیریک آقای قوام السلطنه هانسی عامللرین تاثیرینده زنجان اهالیسین بو مشروع حقندن محروم نتمگه تصمیم توتوموشدور.

هر حالدا بیز دانیشیق زمانی بو خصوصدا اوزون- اوزادی مناقشه یه و مباحثه یه معروض اولدوقدان سونرا، عموم ایشین خاطره سی ایچون، آقای مظفر فیروزون، موافقتنامه ده منیم آدیما یازدیغی رسمی مکتوبا استنادا، موقتی اولسادا خمسسه یه تبریزدن حاکم تعیین ندیلیمیه جگینه امکان و نردیک.

آقای مظفر فیروز- قوام السلطنه نین سیاسی معاونی- زنجاندا دموکراتیک نهضتینده شرکت نده نلرین هر نوع تعرضلردن مصون اولمالاری و اورانین امنیتینی تأمین نتمک ایچون ینرلی فدانیلردن استفاده اولونماسی، همچنین ذوالفقاری و یمینی و اسلحه دار باشی کیمی خلق دشمنلرینین خمسسه یه یول ونریمه ییب اونلارین هر نوع تحریکاتینین قاباغی آلینماسینی کتبا و رسما تعهد نتمیشدیر.

الته بیزیم نقطه نظریمزجه بو کافی دگیلدير. من تلگرافخانایا توپلانتان زنجان اهالیسینه امنیتی حفظ ندیب فرقه و نهضتیمیزی اداره نده نلرین حسن نیتینه ایناملارینی توصیه نئدیم. بیز بوتون ایراندا آزادلیق و امنیتین دوام و بقاسی یولوندا مبارزه ئندیگیمیزه گۆره، خمسه و زجاندا قاباغا چیخا بیلن حادثه لره بیز بیطرفانه بیر گۆزله باخا بیلیمیه جگیز، اونا گۆره دانیشیق هر نحويله قورتاریر قورتارسین، خمسه و زجاندا اولان فرقه تشکیلاتیمیز گونو- گوندن فعالیتی آرتیریب باش قالدیرا بیلن ارتجاعی عنصرلر ایله، اساسلی بیر صورتده، مبارزه نده جکدیر.

خمسه ده دموکراتلاری اینجیتیمک ایچون اوزادیلان اللر، کیمین طرفیندن اولور اولسون، ابدی اولاراق کسپله جکدیر.

بیز هنوز مایوس دگیلیک. امید ندریک آقای قوام السلطنه بو خصوصدا، بیر قدر مطالعه دن سونرا، راینی دگیشمه گه موفق اولاجاقدیر.

بو اولماسادا، مادام که، بیزیم دیلیمیز، احساساتیمیز و آداب و رسوم و بالاخره سرنوشتیمیز بیر دیر، هنج موقتی تدبیر بیزی بیری- بیریمیزدن ایرماغا سبب اولمیاجاقدیر.

محترم هموطنلر! بو سؤزلری دانیشماقدان منیم مقصودوم خودستالیق، حماسه گرلیک دگیلدير. ایندی بیزیم سوز و عبارت پردازلیق ایله مشغول اولماغا وقتیمیز یوخدور. من حال قضیه نی اولدوغو کیمی سیزه شرح ونرمکله کلجک وظیفه میزی آیدینلاشدیرماق امکاتینی، ظن ندریم، الده نده بیلدیم. کلجک وظیفه آدیقلاریمیزی ساخلاماق و اوندان، خلقیمیزین سعادت ایچون، استفاده نتمکدیر.

بو مقصده چاتماق ایچون قاباغیمیزدا دوران ان مهم وظیفه مجلس شورای ملی انتخاباتینین آزادیخواهلا نفعینه انجام تاپماسیدیر. بو ایشده موفقیت تاپیلا بیلمزسه، من دنمیره م قازاندىقلاریمیزی ساخلیبا بیلمه ریک، لاکن ایشیمیز چوخ چتین اولار. اوندا ناچار اولاریق، یینه ده سلاحی اله آلیب و وروشما و چارپیشما ایله مقصدیمیزی الده نده ک. دنمک مسئله هنوز خاتمه تاپمامیش، فقط مبارزه نین شکلی

دگیشلمیشدیر. بو مبارزه ده هانکی طرفین فعالیتی، تدبیری داها آرتیق، تشکیلاتی داها منظم ایسه، غلبه اونونلا اولاجاقدیر. ظن ندیره م فرقه و خلقیمیز بو ایشده امتحان وئرمیش اولدوغوندان موفقیتیمیزه شبهه ینری قالمیر. بونونلا بنله یننه ده فعالیت، یننه ده گؤزو آچیقلیق، یننه ده فداکارلیق لازمدیر. متأسفانه سؤز چوخ، وقت ایسه آزدیر. بونونلا کفایت له نیب بوتون ایران آزادیخواهلارینا بیرلیک، موفقیت آرزو نتمکله اونون علمداری اولان آذربایجان خلقینه ابدی سعادت تمنا نده رک ساده بیر دیل ایله دنیره م:

محو اولسون اونون آزادلیغینی محدود نتمک ایسته ین خانن و مرتجع استعمار نوکرلری!
یاشاسین آذربایجان!

کتاب منبع سی: شهر یورین اون ایکی سی

۱۳۲۴ - ۱۳۲۵

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرنجی ایل دونومی مناسبتیله

مرکزی تبلیغات شعبه سینین نشریه سی

تبریز ۱۳۲۵

تایپ الیین: یاشار آذری

کتابخانانین اینترنت آدرسه: <http://www.javaan.net/nashr.htm>

پست آدرسه: BM IWSN, London WC1N ۳XX, UK

ایمل آدرسه: yasharazarri@yahoo.com

نشر کارگری سوسیالیستی نین مسنوله: یاشار آذری

تایپ الیین تاریخ: ۱۳۸۵